

Warszawa, dnia 22 sierpnia 2018 r.

KMP.573.9.2018.TG

**Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur
z wizytacji Policyjnej Izby Dziecka w Białymstoku
(wyciąg)**

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192), zwanego dalej: OPCAT, oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniach 24-25 kwietnia 2018 r. Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur (dalej: KMPT, Mechanizm) przeprowadził wizytację Policyjnej Izby Dziecka w Białymstoku (dalej: PID, placówka).

W skład zespołu wizytującego wchodziło: Klaudia Kamińska i Rafał Kulas (prawnicy) oraz Tomasz Górecki (psycholog, psychoterapeuta).

Celem wizytacji KMPT, zgodnie z art. 19 OPCAT, było sprawdzanie sposobu traktowania nieletnich przebywających w PID, w celu wzmocnienia, jeśli to niezbędne, ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem, a następnie przedstawienie rekomendacji właściwym władzom w celu poprawy traktowania oraz poprawy warunków osób pozbawionych wolności i zapobiegania torturom oraz innemu okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu, mając na uwadze odpowiednie standardy organizacji międzynarodowych.

W ramach wizytacji wykonano następujące czynności:

- przeprowadzono rozmowę na temat funkcjonowania placówki z podinsp. Bogusławą Łukszą – kierownikiem PID oraz nadkom. Mieczysławem Gajewskim – naczelnikiem Wydziału Konwojowego KWP Białystok;
- dokonano oglądu pomieszczeń, w tym m.in.: pokoi dla nieletnich, sanitariatów, jadalni, świetlicy;

- przeprowadzono rozmowę z nieletnim przebywającym w PID, w warunkach zapewniających poufność rozmowy;
- przeprowadzono rozmowę z funkcjonariuszami pełniącym służbę w PID;
- poddano analizie wybraną dokumentację, w tym m.in. protokoły zatrzymań nieletnich, książki ewidencji nieletnich, książki przebiegu służby w PID, książkę wizyt lekarskich.

W toku wizytacji wykonano dokumentację fotograficzną.

Przedstawiciele KMPT poinformowali Kierownik Policynj Izby Dziecka oraz Naczelnika Wydziału Konwojowego KWP w Białymstoku o wstępnych ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali ich uwag i wyjaśnień.

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano wybraną dokumentację związaną z funkcjonowaniem placówki, jak również zapoznano się z wybranymi przez KMPT nagraniami monitoringu.

W przedmiocie zainteresowania przedstawiciele KMPT każdorazowo pozostają następujące zagadnienia: legalność pobytu, traktowanie, prawo do informacji, prawo do kontaktu ze światem zewnętrznym, prawo do ochrony zdrowia, warunki bytowe, oddziaływania kulturalno – oświatowe oraz kwalifikacje personelu. W raporcie wyszczególniono jedynie te obszary, które w ocenie przedstawiciele KMPT pozytywnie wyróżniają placówkę na tle pozostałych oraz te, które wymagają poprawy. Raport zawiera również problemy o charakterze systemowym związane z koniecznością zmiany obowiązującego prawa lub praktyki jego stosowania.

2. Charakterystyka placówki

PID funkcjonuje w ramach Wydziału Konwojowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Białymstoku. Placówka przeznaczona jest dla 14 nieletnich. W 2017 r. w PID w przebywało 195 nieletnich, zaś od początku 2018 r. do dnia wizytacji – 72. W dniach wizytacji w placówce przebywał jeden chłopiec umieszczony w związku z uzasadnionym podejrzeniem popełnienia czynu karalnego.

3. Dobre praktyki i mocne strony

- a) wydawanie każdemu nieletniemu posiłku, niezależnie od czasu przebywania w PID

Pomimo, iż rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb (Dz. U. z 2012 r. poz. 638, z późn. zm.), dalej: rozporządzenie w sprawie PdOZ i PID, wskazuje, że posiłki wydaje się po upływie minimum pięciu godzin od chwili umieszczenia nieletniego w izbie, a w uzasadnionych przypadkach można zaś podać posiłek przed upływem tych godzin. PID w Białymstoku kieruje się zaś praktyką wydawania pierwszego posiłku wszystkim nieletnim niezależnie od czasu, który upłynął od momentu umieszczenia w placówce, co wykracza poza normę prawną. KMPT pozytywnie ocenia humanitarny charakter takiej reguły.

b) oddziaływania edukacyjne

W Izbie używa się tzw. kart pracy z nieletnim z zakresu wiedzy z poszczególnych dziedzin naukowych, co posiada walor edukacyjny oraz wypełnia nieletniemu konstruktywnie czas. Praktyki tego typu czynią też zadość standardom wyznaczonym przez Europejski Komitet ds. Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (dalej: CPT, Komitet) dotyczącym postępowania z nieletnimi pozbawionymi wolności. Wskazują one, że personel powinien angażować się w pracę z młodymi ludźmi oraz posiadać umiejętności i środki do właściwego pokierowania i motywowania osób nieletnich, za których ponosi odpowiedzialność¹. Nie ulega bowiem wątpliwości fakt, iż nieletni w warunkach detencji potrzebują celowej aktywności, w tym stymulacji intelektualnej. W związku z powyższym KMPT pozytywnie ocenia powyższe działania.

4. Problemy systemowe

4.1. Kontrola osobista

Podczas rozmowy z personelem i nieletnim delegacja KMPT ustaliła, że w stosunku do nieletniego dokonuje się szczegółowego sprawdzenia, które rozumiane jest przez funkcjonariuszy jako kontrola osobista. Polega ono na rozebraniu do naga i wykonaniu

---

¹Dziesiąte Sprawozdanie Ogólne CPT/Inf(99)12,33.

przysiadu. Pomimo faktu, że funkcjonariusze PID wykonują czynności w oparciu o przepis 5 ust. 2 załącznika nr 12 rozporządzenia w sprawie PdOZ i PID wskazujący, że *nieletni podlega szczegółowemu sprawdzeniu w celu odebrania rzeczy, o których mowa w ust. 1 pkt 2. Sprawdzenia nieletniego oraz odzieży na nim w warunkach zapewniających poszanowanie jego intymności dokonuje w miarę możliwości policjant tej samej płci*, Mechanizm uznaje, że powyższy przepis pozwala funkcjonariuszom wyłącznie na dokonywanie sprawdzenia zatrzymanego bez rozebrania go do naga. Precyzuje to użycie sformułowania - *sprawdzenia tej osoby oraz odzieży na niej*. Ponadto zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP akt prawny przyznający funkcjonariuszom uprawnienia ingerujące w konstytucyjne wolności i prawa zatrzymanego powinien mieć formę ustawy.

Warto w tym miejscu przypomnieć, że w dniu 14 grudnia 2017 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok, w którym stwierdził, że brak w ustawach (m.in. ustawie o Policji) pojęć „przeszukanie osoby” i „kontrola osobista” narusza konstytucyjne prawa i wolności człowieka. Trybunał uznał, że przepisy zakwestionowanych przez Rzecznika ustaw (w tym ustawy o Policji) są niekonstytucyjne, w zakresie, w jakim nie precyzują granic i pojęcia kontroli osobistej.

Wobec powyższego KMPT spodziewa się odpowiedniej zmiany przepisów rozporządzenia w zakresie dotyczącym przeprowadzania kontroli osobistych, która będzie wymuszona zmianą przepisów ustawy o Policji.

4.2. Brak obligatoryjnych badań lekarskich

Przebywający w placówce nieletni są poddawani badaniom lekarskim tylko wtedy, gdy pozostają pod wpływem alkoholu, innych substancji psychoaktywnych lub też na własną prośbę. Również w przypadku skarg nieletniego na złe samopoczucie wzywany jest lekarz. Mimo faktu, że krajowe przepisy nie określają takiego obowiązku, KMPT wyraża przekonanie, że każdego nowoprzyjętego nieletniego należy poddawać badaniu lekarskiemu. Powyższa kwestia jest silnie podkreślana przez międzynarodowe instytucje monitorujące traktowanie osób pozbawionych wolności: Podkomitet ONZ ds. Zapobiegania Torturom oraz Innemu Okrutnemu, Nieludzkiemu, Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (SPT)², a także

---

² Subcommittee on Prevention of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (SPT). Zobacz przykładowo: Raport SPT z wizyty na Ukrainie, 16 marzec 2016 r., CAT/OP/UKR/1, § 45-48; Raport SPT z wizyty na Ukrainie, 18 maj 2017 r., CAT/OP/UKR/3, § 57-61

CPT³ (co znalazło również wyraz w raporcie Komitetu z wizyty w Polsce⁴). Obydwie te instytucje prezentują stanowisko, że niezależne badanie lekarskie nowoprzyjętych nieletnich i właściwe dokumentowanie urazów stwierdzonych w czasie badania uważane jest za podstawową i minimalną gwarancję, mającą na celu ochronę nieletniego przed torturami i przemocą. Warto mieć również na uwadze, że badanie takie chroni też samych funkcjonariuszy przed fałszywymi zarzutami, że obrażenia powstały podczas pobytu nieletniego pod nadzorem Policji.

4.3. Badanie nieletnich z zaburzeniami psychicznymi przez lekarzy innych specjalności niż psychiatra

Analiza dokumentacji ujawniła, że w przypadku nieletniej przed umieszczeniem jej w Izbie lekarz pediatra umieścił adnotację „zaburzenia depresyjno-lękowe”. Nie ustalono natomiast, na jakich przesłankach lekarz oparł to stwierdzenie. Niezależnie jednak od opisanego stanu rzeczy w opinii KMPT brak specjalistycznej konsultacji zatrzymanego pod kątem zdrowia psychicznego (której może dokonać tylko lekarz psychiatra) może powodować, że w areszcie policyjnym może znaleźć się osoba, która zamiast izolacji potrzebuje leczenia psychiatrycznego. Taka sytuacja może powodować zagrożenie dla zdrowia jego, innych zatrzymanych i personelu PID.

Powyzszy problem został przedstawiony w Raporcie Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur w 2016 r.⁵ i, jak wskazuje zastana w wizytowanej placówce sytuacja, wciąż wymaga rozwiązania.

5. Obszary wymagające poprawy

5.1 Traktowanie

Nieletni, z którym rozmawiali członkowie delegacji, nie zgłaszał zarzutów mogących wskazywać na niewłaściwe traktowanie przez funkcjonariuszy Policji.

Jednak przy obecnym stanie prawnym i wyroku Trybunału Konstytucyjnego (zob. pkt. 4.1. raportu) wątpliwości KMPT budzi realizacja szczegółowego sprawdzenia, rozumianego

---

³ Na podstawie notatki z wizytacji CPT w dn. 17.05.2017 r. sporządzonej przez kierownik PID

⁴ Report to the Polish Government on the visit to Poland carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT), CPT/Inf (2018) 39

⁵ Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur z 2016 r.; s.94-95

przez funkcjonariuszy jako kontrola osobista, połączona z rozebraniem zatrzymanego do naga i koniecznością wykonania przez niego przysiadu w niemonitorowanym magazynie Izby. Należy mieć na względzie, że taki sposób realizacji sprawdzenia jest środkiem bardzo inwazyjnym i potencjalnie poniżającym, mogącym wywoływać w człowieku poczucie upokorzenia i wstydu. Tymczasem stosownie do obowiązującego prawa (art. 7 Konstytucji) wszystkie organy władzy publicznej, w tym Policja, powinny działać wyłącznie na podstawie prawa i w jego ściśle określonych granicach. Nie mogą więc domniemywać swoich kompetencji, a wszelkie działania muszą mieć podstawę prawną.

Z uwagi na powyższe do czasu przyznania przez ustawodawcę uprawnień w formie ustawy i uszczegółowienia w niej przesłanek i sposobu realizacji kontroli osobistej, funkcjonariusze powinni zaniechać rozbierania zatrzymanych i dokonywać sprawdzenia zgodnie z obowiązującymi przepisami.

5.1.1 Kontakt ze światem zewnętrznym

Analiza dokumentacji wykazała, że jeśli nieletni przebywający w Izbie wyraża prośbę o kontakt telefoniczny z rodzicem, umożliwia go się z wykorzystaniem głošnomówiącego telefonu służbowego. W toku wizytacji uzyskano również informację, że odwiedziny odbywają się w monitorowanej świetlicy każdorazowo w obecności funkcjonariusza policji.

Należy w tym miejscu podkreślić, że możliwość kontaktu zatrzymanego nieletniego ze światem zewnętrznym stanowi podstawową gwarancję prewencji tortur, co wielokrotnie wyszczególnione jest w raportach CPT.⁶ Powyższa gwarancja pozwala dziecku na opowiedzenie jak jest traktowane. Dodatkowo czyni miejsce zatrzymania bardziej przyjaznym, humanitarnym. Ma także niewątpliwie wpływ na dobrą atmosferę. Należy jednak pamiętać, że gwarancja ta działa tylko wtedy, jeśli kontakt jest poufny. Wszelki nadzór w tym zakresie osłabia możliwości prewencyjne przed nieludzkim traktowaniem – nieletni nie ma możliwości swobodnej wypowiedzi.

Stała obecność funkcjonariusza podczas odwiedzin i podsłuch rozmów telefonicznych może naruszać art. 49 Konstytucji RP, który gwarantuje wolności i ochronę tajemnicy komunikowania się. Tym samym osoby nieletnie powinny mieć prawo do odwiedzin w warunkach zapewniających poufność rozmowy.

---

⁶ Standardy Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2003, punkt 33.

Z kolei stała obecność funkcjonariusza podczas kontaktu z adwokatem, obrońcą, czy pełnomocnikiem może naruszać prawo do obrony. Należy mieć na uwadze, że prawo do swobodnego porozumiewania się (komunikowania) z obrońcą (pełnomocnikiem) obejmuje przede wszystkim wolność od reglamentacji w zakresie częstotliwości kontaktów oraz poszanowanie tajemnicy. Wartość pomocy obrońcy uległaby znacznemu obniżeniu, jeśli adwokat nie miałby możliwości porozumiewać się ze swoim klientem oraz udzielać mu poufnych wskazówek bez jakiegokolwiek kontroli i z gwarancjami tajemnicy adwokackiej. Ponadto Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu, w sprawie *S. przeciwko Szwajcarii*⁷ uznał, że prawo oskarżonego do komunikowania się ze swoim obrońcą na osobności jest częścią podstawowych wymagań sprawiedliwego procesu w społeczeństwie demokratycznym i wynika z art. 6 ust. 3 lit. c EKPC. W przypadku, gdyby obrońca nie mógł naradzać się ze swoim klientem bez żadnej kontroli, jego pomoc straciłaby praktyczne znaczenie, podczas gdy EKPC ma na celu zagwarantowanie praw, które są praktyczne i skuteczne⁸.

5.2. Prawo do informacji

KMPT podkreśla, że dostęp do informacji maksymalizuje poczucie bezpieczeństwa nieletniego, pozwalając mu pełnić aktywną rolę w zabezpieczaniu własnych praw. Pełni więc prewencyjną rolę w zapobieganiu przemocy. Szczególnie ważna jest tutaj sytuacja cudzoziemców, którzy najczęściej nie znają języka polskiego ani też praw i procedur obowiązujących w Polsce. Znaczenie prawa do informacji i możliwości składania skarg podkreślają też standardy Podkomitetu ds. Zapobiegania Torturom oraz Innego Okrutnemu, Nieludzkiemu, Poniżającemu Traktowaniu oraz Karaniu (SPT)⁹ i CPT¹⁰.

Analiza dokumentacji PID wykazała, że w przypadku nieletniego obywatela Rumunii pouczenie o Regulaminie PID nastąpiło w jego ojczystym języku, lecz już sam druk w którym nieletni oświadcza, że został pouczony o regulaminie i zasadach wnoszenia skarg,

---

⁷ Orzeczenie ETPC z 28 XI 1991 r. *S. v. Szwajcaria.*, skargi nr 12629/87, 12965/88.

⁸ Za: Paweł Nowak, *Zasady porozumiewania się zatrzymanego z adwokatem oraz tymczasowo aresztowanego z obrońcą w Kodeksie postępowania karnego w aspekcie konstytucyjnym oraz prawnomiędzynarodowym*, w *Czasopiśmie Prawa karnego i nauk penalnych*, Rok XVII: 2013, z. 1

⁹ Zob. Raport SPT z wizyty w Peru, 9 sierpień 2017 r., CAT/OP/PER/1, § 67; Raport SPT z wizyty na Ukrainie, 18 maj 2017 r., CAT/OP/UKR/3, § 43-44; Raport SPT z wizyty w Togo, 28 kwiecień 2016 r., CAT/OP/TGO/1, § 77-78; Raport SPT z wizyty na Ukrainie, 16 marzec 2016 r., CAT/OP/UKR/1, § 35-36.

¹⁰ Drugie sprawozdanie ogólne, CPT/Inf (92) 3, § 37; Dwunaste Sprawozdanie Ogólne, CPT/Inf (2002) 12, § 44; Raport CPT z wizyty w Polsce, 25 czerwiec 2014 r., CPT/Inf (2014) 21, § 31.

jest sporządzony w języku polskim. Z informacji przedstawionych przez Kierownik PID nieletni wykazywał się dobrą znajomością języka polskiego. Z kolei w dokumentacji jednak brak jest informacji w jakim języku komunikuje się zatrzymany i czy były trudności w komunikacji z Policją. Brak jest również wzmianki o tym, czy w czynnościach opisywanych powyżej wziął udział tłumacz. W związku z powyższym nie było możliwości zweryfikowania, czy zatrzymany znał język polski na tyle, by uznać, że informacje o przysługujących prawach i ciążących na nim obowiązkach były dla niego zrozumiałe.

Przedstawiciele Mechanizmu rekomendują zatem, by w dokumentacji cudzoziemców każdorazowo umieszczać informację: czy nieletni posługiwał się językiem polskim, w jakim języku nastąpiło pouczenie o regulaminie PID oraz czy w czynnościach uczestniczył tłumacz. W przypadku zatrzymanego obcokrajowca nieposługującego się językiem polskim lub takiego, gdzie istnieją obawy co do stopnia posługiwania się takim językiem, zaleca się, by przy czynnościach związanych z przyjęciem był obecny tłumacz, tak, aby możliwe było zapoznanie go z przysługującymi mu uprawnieniami. Należy też zadbać, by podpisywane przez cudzoziemców oświadczenia były tłumaczone na język dla nich zrozumiały.

Z przeprowadzonej rozmowy z nieletnim wynikało, że nie otrzymał on informacji zwrotnej, czy stosownie do swojej prośby jego rodzic został powiadomiony o jego pobycie w PID. Należy mieć na uwadze, że prawo do poinformowania osoby najbliższej o zatrzymaniu i miejscu uwięzienia stanowi podstawową gwarancję prewencji tortur. Wydaje się to szczególnie istotne w przypadku osób nieletnich, dla których pobyt w miejscu detencji jest niejednokrotnie traumatycznym doświadczeniem. Przedstawiciele KMPT podkreślają, że pobyt w izbie może stanowić dla nieletniego nagły stan kryzysu emocjonalnego, zatem świadomość posiadania bliskich i utrzymywania z nimi kontaktu jest niezwykle potrzebna, a co za tym idzie może wpłynąć korzystnie na jego dalsze funkcjonowanie.

5.3. Prawo do ochrony zdrowia

Z rozmów z personelem wynika, że badanie lekarskie nieletnich w szpitalu odbywa się co prawda za parawanem, lecz w obecności funkcjonariusza. Są to warunki, które w żaden sposób nie gwarantują poszanowania prywatności i tajemnicy lekarskiej. Przywołana sytuacja osłabia prewencyjny charakter takiego badania. W obecności personelu policyjnego nieletni nie mógłby czuć się na tyle swobodnie, by opowiedzieć lekarzowi o sposobie, w jaki był traktowany. CPT wskazuje też, że obecność funkcjonariusza podczas badania jest szkodliwa dla budowania właściwej relacji pomiędzy lekarzem a pacjentem. Zwykle obecność ta nie jest

też konieczna z punktu widzenia bezpieczeństwa. Taka praktyka jest także niezgodna przepisem rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 września 2012 r. w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję (Dz.U. z 2012 r., poz. 1102), który stanowi: decyzję o obecności policjanta w trakcie badania lekarskiego osoby zatrzymanej podejmuje lekarz wykonujący to badanie (§ 4 ust.2).

5.4 Personel

Funkcjonariusze Policji pełniący służbę w PID uczestniczyli w ostatnim roku w szkoleniach z zakresu pełnienia służby w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych i policyjnych izbach dziecka oraz z tematyki przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich. KMPT zachęca jednak do ich poszerzenia o zagadnienia takie jak: przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu i komunikację interpersonalną. Z uwagi na specyfikę placówki, jaką jest policyjna izba dziecka przedstawiciele Mechanizmu rekomendują również szkolenia z tematyki psychologicznej, takie jak; praca z trudną młodzieżą, interwencje psychologiczne wobec nieletnich, radzenie sobie ze stresem itp. Warto również włożyć wysiłek w systematyczne promowanie i odświeżanie wiedzy w zakresie ochrony praw człowieka i zapobiegania przemocy, torturom oraz innych formom złego traktowania.

W ocenie KMPT odpowiednio dobrany i wyszkolony personel policyjny jest w stanie prawidłowo wykonywać swoje obowiązki, bez uciekania się do przemocy. Stanowi też skuteczną gwarancję chroniącą osoby pozbawione wolności przed torturami. Dzięki swojej wiedzy i doświadczeniu oraz możliwości kontaktu z zatrzymanymi, ma możliwość bieżącego monitorowania ich zachowania i wyłapywania niepokojących sygnałów, świadczących o złym traktowaniu. Odwołując się również do standardów CPT, wskazanych w Drugim Sprawozdaniu Ogólnym [CPT/Inf (92) 3]: *głównym czynnikiem w procesie rekrutacji służb porządku publicznego powinny być predyspozycje w zakresie komunikacji interpersonalnej. Ponadto w czasie szkoleń należy położyć szczególny nacisk na rozwijanie umiejętności w tym zakresie, opartych na poszanowaniu godności człowieka. Posiadanie umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej pozwoli funkcjonariuszowi policji czy strażnikowi więziennemu na rozładowanie sytuacji, które w przeciwnym wypadku mogłyby przekształcić się w przemoc, a także – bardziej ogólnie – doprowadzi do zmniejszenia napięć i podniesienia jakości życia – zarówno w policji, jak i ośrodkach pozbawienia wolności – z korzyścią dla wszystkich*

zainteresowanych (§ 60 Sprawozdania). W ocenie SPT¹¹ z kolei szkolenie personelu powinno mieć charakter prewencyjny i obejmować funkcjonariuszy na wszystkich poziomach. Powinno mieć charakter przekrojowy, zawierając zasady i standardy w zakresie ochrony praw człowieka, ukierunkowane na zapobieganie torturom i innemu okrutnemu, niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu

Konkludując, szkolenia w wymienionym wyżej zakresie mają wartość prewencyjną i edukacyjną. Wspomniane szkolenia, zawierające w treści zasady i standardy w zakresie ochrony praw człowieka i znajomość podstaw pozytywnych oddziaływań psychologicznych, ukierunkowane są na zapobieganie torturom i innym formom przemocy i niewłaściwego traktowania.

6. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur zalecają:

I. Kierownikowi Policji Izby Dziecka w Białymstoku:

- 1) zaprzestanie rozbierania nieletnich i dokonywanie sprawdzenia w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami;
- 2) rozważenie możliwości poddawania badaniom lekarskim wszystkich nieletnich przed ich umieszczeniem w PID;
- 3) zapewnienie specjalistycznych konsultacji psychiatrycznych nieletniemu w sytuacji, gdzie ten stan psychiczny budzi wątpliwości;
- 4) przeprowadzanie badań lekarskich bez obecności funkcjonariusza (chyba, że lekarz zadecyduje inaczej);
- 5) odnotowywanie w protokole zatrzymania nieletniego cudzoziemca informacji, czy zatrzymany posługiwał się językiem polskim, czy były trudności w komunikacji oraz pouczanie cudzoziemca w języku dla niego zrozumiałym, a w razie konieczności skorzystanie z pomocy tłumacza,
- 6) realizowanie spotkań nieletniego z rodzicem/opiekunem, ale także z adwokatem, obrońcą, czy pełnomocnikiem bez obecności funkcjonariusza;
- 7) umożliwienie nieletniemu rozmowy telefonicznej w warunkach zapewniających poufność rozmowy;

---

¹¹ Raport SPT z wizyty w Meksyku, CAT/OP/MEX/1, § 95

- 8) niezwłoczne informowanie nieletniego, czy rodzic lub wybrana osoba/instytucja zostali powiadomieni o jego pobycie w placówce;
- 9) poszerzenie oferty szkoleń dla funkcjonariuszy z zakresu komunikacji interpersonalnej, pracy z osobami trudnymi bez wyrządzania im krzywdy, umiejętności radzenia sobie ze stresem, przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu oraz ochrony praw człowieka.

I. Komendantowi Wojewódzkiemu Policji w Białymstoku:

- 1) Zapewnienie środków finansowych na realizację ostatniego zalecenia.